

іноземних інвесторів. Лідерами готельного бізнесу України є Київ, Одеса, Львів. Крім того, активно розвивається індустрія гостинності у Закарпатській, Івано-Франківській, Херсонській та Запорізькій областях.

У 2015 р. в Україні очікується збільшення готельного номерного фонду за рахунок розвитку мережевих операторів в містах країни. При цьому найбільш активними операторами, які планують розвивати свої мережі в містах України, є Accor, Rezidor Hotels Group, Kempinski Hotels, Hilton Hotel Corporations. Мережеві готельні оператори цікавляться в Україні ринком великих міст.

У найближчі кілька років зарубіжні готельні та туристичні оператори планують активно розвиватися на українському ринку, що пов'язано з об'єктивним зростанням ділового та туристичного потоку до України.

У 2016 р. можна прогнозувати лідерство Hilton Worldwide за приростом номерного фонду, якщо всі заявлені проекти будуть реалізовані, то портфель Hilton збільшиться на 916 номерів.

Найбільш амбітні плани експансії в перспективі до 2016 р. заявили французька мережа Accor, яка має на меті вивести на ринок більше 2500 номерів, і американська InterContinental Hotel Group, яка планує збільшити свій номерний фонд на 1000 номерів.

Такі масштабні перспективи ведуть до значної зміни в структурі міжнародних операторів на українському ринку. Лідером до 2015 стане французька мережа Accor, яка, за прогнозами, займе 22% ринку проти 10% в 2014 р, змістивши з першого місця InterContinental Hotel Group [5].

Отже, динаміка розвитку українського ринку готельних послуг відображає основні світові тенденції і сучасну практику: підвищення стандартів обслуговування; застосування новаторських дизайнерських рішень; створення унікального готельного продукту, орієнтованого на потреби вузького сегмента клієнтів; розвиток нових готельних послуг та форм бізнесу (денні готелі, капсульні готелі); принципи екологічності застосовуваних технологій, заощадження ресурсів, зниження витрат тощо. Проте у ряді випадків за сучасних умов українським готелям не вистачає ресурсів і продуманості маркетингової політики для досягнення ефективного управління готельним та ресторанным бізнесом. Тому, тема використання міжнародного досвіду, розробки, впровадження та застосування нових моделей інноваційних готельних концепцій є дуже актуальною і значущою для сфери готельних послуг в Україні.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Balmer J.M. The shared management and ownership of corporate brands: the case of Hilton //J.M. Balmer, I. Thomson //J. of general management. Oxford, 2009. – Vol. 34, – N 4.– pp. 15-37.
2. Developments and challenges in the hospitality and tourism sector: Issues paper for discussion at the global dialogue forum for the hotels, catering, tourism sector /Intern, labour organization. Sectoral activities programme. Geneva: ILO, Nov. 2013.
3. UNWTO. International tourism to continue robust growth in 2014. Press release № 13006. Madrid, Jan. 2014: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://media.unwto.org/en/press-release/2014-01/ international-tourism-continue-robust-growth-2013>. – E/CN. 17/ 2001 /PC21. – 5 с: CD "IYT", 2014. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM): кольор.; 12 см. – Систем. вимоги: Pentium – 266; 32 Mb RAM; CD-ROM Windows 98/2000/NT/XP. – Назва з титул. екрану.
4. Аналіз динаміки та головні тенденції розвитку туризму// Офіційний сайт Державної служби туризму і курортів України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.tourism.gov.ua – E/CN.17/ 2014/PC21. – 5 с: CD "IYT", 2014. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM): кольор.; 12 см. – (2014). – Систем. вимоги: Pentium–266; 32Mb RAM; CD-ROM Windows 98/2000/NT/XP. – Назва з титул. екрану.
5. Пресс-релиз Hogg Robinson Group, январь 2013: [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.hrgworldwide.com/ru-ru/Pages/default.aspx?ru> – E/CN. 17/ 2001 /PC21. – 5 с: CD "IYT", 2013. — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM): кольор.; 12 см. – Систем. вимоги: Pentium – 266; 32Mb RAM; CD-ROM Windows 98/2000/NT/XP. – Назва з титул. екрану.
6. Щетинина К.И. Инновации в гостиничном бизнесе: международный и российский опыт //К.И. Щетинина // Журнал «Вестник МГИМО» Выпуск № 4 (31)/2013: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://ehd.mgimo.ru/IORManagerMgimo/file?id=BBB7D75A-6841-6BC7A88 0-909D10EC5558>
7. Travel & Tourism Competitiveness Report 2014 // World Economic Forum: [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.weforum.org/docs/ WEF GCR TravelTourism Report 2014.pdf>. – E/CN. 17/2014/ PC21. – 5 с: CD "IYT", 2014. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM): кольор.; 12 см. – Систем. вимоги: Pentium–266; 32 Mb RAM; CD-ROM Windows 98/2000/NT/XP. – Title from screen.

УДК 339.9

ІНСТИТУЦІЙНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ЗАЛУЧЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В КРАЇНИ ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ: МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ

Коновалова А.А., аспірант кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (Україна).

Коновалова А.А. Институційні детермінанти залучення прямих іноземних інвестицій в країни Латинської Америки: методологія досліджень.

У статті розглядається методологія проведення економічних досліджень у розрізі визначення інституційних детермінантів залучення прямих іноземних інвестицій в країни Латинської Америки. Проведено порівняльний аналіз методологічних підходів, що використовуються у дослідженнях на дану тематику та виявлено методологічні причини розбіжності в отриманих результатах, що базуються на різних підходах до побудови моделей регресії науковцями. Зокрема, розглянуто особливості використання панельних даних та крос-секційних часових рядів, моделі МНК з фіксованими ефектами та моделі допустимого узагальненого методу найменших квадратів, а також методу Ареллано та методу виправлених стандартних помилок Бекка-Катса. Визначено доцільність використання даних статистичних бюро міжнародних інститутів, таких як Міжнародний банк реконструкції і розвитку, МВФ, CEPAL в протипагу даним національних статистичних бюро, при побудові регресійних моделей. Визначено додаткові інституційні фактори, що доцільно включати у подальші дослідження, зокрема рівень захисту інтелектуальної власності, якість системи освіти, ризик експропріації власності, ефективність функціонування ринків, стабільність економічного курсу влади.

Ключові слова: інституційні детермінанти, прями іноземні інвестиції, методологія, модель регресії, панельні дані, часові ряди.

Коновалова А.А. Институциональные детерминанты привлечения прямых иностранных инвестиций в страны Латинской Америки: методология исследований.

В статье рассматривается методология проведения экономических исследований в разрезе определения институциональных детерминант привлечения прямых иностранных инвестиций в страны Латинской Америки. Проведен сравнительный анализ методологических подходов, используемых в исследованиях по данной тематике, и выявлены методологические причины расхождения в полученных результатах, основанных на различных подходах к построению моделей регрессии учеными. В частности, рассмотрены особенности использования панельных данных и кросс-секционных временных рядов, модели МНК с фиксированными эффектами и модели допустимого обобщенного метода наименьших квадратов, а также метода Ареллано и метода исправленных стандартных ошибок Бекка-

Катса. Определена целесообразность использования данных статистических бюро международных институтов, таких как Международный банк реконструкции и развития, МВФ, СЕРАЛ в противовес данным национальных статистических бюро при построении регрессионных моделей. Определены дополнительные институциональные факторы, которые целесообразно включать в дальнейшие исследования, в частности, уровень защиты интеллектуальной собственности, качество системы образования, риск экспроприации собственности, эффективность функционирования рынков, стабильность экономического курса власти.

Ключевые слова: институциональные детерминанты, методология, прямые иностранные инвестиции, модель регрессии, панельные данные, временные ряды.

Konovalova A.A. Institutional determinants of foreign direct investment in Latin America: research methodology.

The paper studies the methodology of economic research in the context of identifying the institutional determinants of foreign direct investment in Latin America. The author makes a comparative analysis of methodological approaches used in researches on this subject and finds methodological reasons for the differences in the results, based on different approaches to building models of regression. The study stresses the necessity of using statistical data provided by international institutions such as the International Bank for Reconstruction and Development, IMF, CEPAL, which often could be more trustworthy than national Statistical bureaus. The article determines the additional institutional factors appropriate for taking into consideration in further studies, including the level of intellectual property protection, quality of education, the risk of expropriation of property, the efficiency of the markets, the stability of governmental economic policy.

Keywords: Institutional determinants, methodology, foreign direct investment, model of regression, panel data, time series.

Постановка проблеми. Зростаючі об'єми іноземного капіталу в країнах Латинської Америки спричинили появу великої кількості емпіричних та теоретичних досліджень, основою яких стала спроба виявити позитивні та негативні аспекти впливу іноземного капіталу, зокрема, прямих іноземних інвестицій, на економіку приймаючих країн. Науковці всього світу приділяють значну увагу питанню міжнародної фінансової інтеграції країн та переваг, що вони можуть при цьому отримати. У пошуках ефективних заходів по залученню іноземного капіталу в економіку приймаючих країн, науковий світ досліджує детермінанти привабливості економіки країни для іноземних інвесторів. Їх, зазвичай, ділять на дві групи: економічні фактори та фактори, пов'язані в політичною, судовою та бюрократичною системами країни – інституційні фактори. Науковці проводять численні дослідження з метою визначення групи факторів, яка має найвагоміший вплив на рішення економічних акторів щодо інвестування капіталу. Проте, існуючі дослідження, проведені на базі вивчення економік країн Латинської Америки, часто суперечать одне-одному, доводячи надзвичайну важливість детермінантів різних груп. Така проблема виникає внаслідок різних методологічних підходів, що використовують вчені у спробі виявити залежність між зазначеними детермінантами та притоком іноземного капіталу у країну.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема виявлення інституційних факторів залучення прямих іноземних інвестицій є актуальною як для вітчизняних, так і для закордонних дослідників. Дійсно, більш глибоке розуміння ролі інститутів у стимулюванні припливу ПІІ має ключове значення для країн, що розвиваються, з метою розробки відповідної політики в області ефективного залучення іноземного капіталу. Проте, існуючі дослідження мають неоднозначні результати. Наприклад, Бенгоа та Бланка виявили, що існує негативний зв'язок між інституційною невизначеністю і обсягом ПІІ [1, с. 543]. Для порівняння, Лав знайшов позитивний взаємозв'язок між ПІІ та рівнем захисту інтелектуальної власності [2, с. 1264]. Хансен також встановив, що невизначеність щодо корупції має негативний вплив на приток іноземного капіталу [3, с. 38]. Проте, чимало вчених у своїх дослідженнях доводять відсутність впливу інституційних факторів на поведінку іноземних інвесторів. Так, Монтеро у своїх дослідженнях вказує, що лише економічні фактори мають вплив на обсяги іноземного капіталу у країнах Латинської Америки [4, с. 82]. Такої ж думки дотримується і такі вчені як Гарсія-Фуртас та Лалл і Пуран [5, с.20; 6, с. 1494]. Різні методи дослідження могли стати причинами протиріч у результатах досліджень.

Виділення невирішеної проблеми. Аналіз методологічних підходів у вивченні інституційних детермінантів привабливості країн Латинської Америки для закордонних інвесторів не є популярною тематикою досліджень сучасних вчених, проте може стати важливим внеском у наукові дебати на задану тематику.

Мета наукової статті. Вивчення методів дослідження даної проблеми різними вченими надасть можливість виявити причини розбіжності висновків дослідників та оцінити доцільність використання різноманітних методологічних підходів у вивченні детермінантів привабливості економік країн Латинської Америки для іноземних інвесторів.

Результати дослідження. Найбільше суперечностей виникає у спробах вчених дослідити саме другу групу факторів – інституційні фактори, що пов'язані в політичною, судовою та бюрократичною системами країн Латинської Америки. Так, наприклад, спроба вчених виявити взаємозалежність між якістю інституцій та притоком капіталу, має наслідком суперечливі висновки через складність стандартизувати та порівняти показники, що їх характеризують. З іншого боку, існує значна кореляція між показниками якості інституцій та показниками економічного розвитку країн, внаслідок чого виникають проблеми ендогенності, мультиколінеарності, що спричиняє зміщення більшості оцінок. Так, цікавим є дослідження А. Монтеро, що за допомогою побудови моделі регресії доводить значний вплив економічних факторів, зокрема, стан поточного рахунку країни, на приток іноземного капіталу, в той час як порушення прав людини та політичний режим у країні не має вагомого впливу на об'єм притоку інвестицій [4, с. 74]. До протилежного висновку приходять Туман та Крейг, що, проводячи схоже дослідження, приходять до висновку, що саме ефективність судової, політичної та бюрократичної систем, зокрема, дотримання прав людини та демократичність політичного устрою країни і є переважним детермінантом привабливості країни для міжнародних інвесторів [6, с. 22].

Зазначені дослідження є яскравим прикладом розбіжностей у результатах схожих досліджень через різні методологічні підходи, використані вченими. Так, обидва дослідження мають за залежну змінну показник обсягу прямих іноземних інвестицій, проте Монтеро бере загальний показник, а Туман – лише обсяг інвестицій розвинених країн. За незалежні змінні вчені беруть основні макроекономічні показники та різноманітні індекси, пов'язані з рівнем соціального добробуту населення. В той час як об'єкт і предмет дослідження, обрана вченими, однакові, методи його проведення різні. Різні також і часові інтервали: Туман досліджує період 1979-1996 рр., в той час як Монтеро зосереджується на інтервалі з 1985 по 2003 рр. Різні методологічні підходи мали причиною відсутність статистичної інформації багатьох показників. В той час, як основні макроекономічні показники мають загалом стандартизовану систему обчислення та є загальнодоступними, показники соціального добробуту налічують численні індекси, багато з яких статистичні бюро країн не обчислюють зовсім. Так, наприклад, інформація про кількість реформ не публікується статистичними бюро Мексики, в той час як у Бразилії даний показник доступний лише з 2000 року. Монтеро, зіткнувшись із проблемою недостатності інформації, вирішує скоротити часові ряди та виключити деякі раніше зазначені показники із дослідження, в той час як Туман вирішує будувати модель за відсутністю стопроцентної статистичної бази. В той час як Монтеро втрачає можливість дослідити вплив деяких показників на залежну змінну, зокрема показників соціального добробуту, що могло призвести до деякого спотворення результатів його дослідження (що він і сам визнає у висновках своєї роботи), Туман допускає відносне зниження якості отриманих тестів моделі, що значно програють тестам моделі Монтеро. Крім того, Монтеро буде моделює на основі панельних даних, в той час як Туман обирає кросс-секційні часові ряди. Методологічні підходи зазначених досліджень схожі між собою, проте слід зазначити, що панельну вибірку доцільно використовувати за великої кількості змінних за порівняно незначний інтервал часу, в той час як перехресний аналіз часових рядів вимагає довшого інтервалу часу при невеликій кількості змінних. На нашу думку, в даному дослідженні використання панельних даних є більш доцільним, адже воно допомогло Монтеро використати наступні переваги панельних даних порівняно з перехресним аналізом часових рядів:

- вони дозволили запобігти зсуву агрегированості, яке виникає при аналізі часових перехресних рядів, оскільки в цих випадках не враховуються індивідуальні характеристики об'єктів і передбачається однорідність всіх коефіцієнтів регресії;

- вони дали можливість простежити індивідуальну еволюцію характеристик всіх об'єктів вибірки в часі;
- вони дали можливість уникнути помилок специфікації, що виникають від невключення в модель істотних змінних.

Таким чином, зі статистичної точки зору, модель Монтего є більш значущою, в той час як модель Тумена включає більшу кількість змінних на довшому часовому ряді.

Різниця у результатах дослідників може також бути спричинена і різними інтервалами часу, на яких зосереджувались вчені. Так, можна припустити, що на початку інтенсивної демократизації країн Латинської Америки впроваджені реформи мали вагомим значення для інтенсифікації притоку ПІІ, проте у більш пізній період основний вплив на рішення інвесторів мали вже не дії політиків, а результати роботи економіки, тобто макроекономічні показники. Таке припущення підкреслює важливість проведення схожих досліджень на різних інтервалах часу та надзвичайну складність виявлення правил-постулатів, які б забезпечили зростання притоку ПІІ в країні, що розвиваються.

Для подальших досліджень доцільно також врахувати наступне. А. Монтеро за залежну змінну бере загальний показник притоку прямих іноземних інвестицій, приходячи до висновку, що приток капіталу не залежить від політичних факторів та рівня стабільності економіки. Проте, опираючись на результатах численних досліджень, можемо стверджувати, що найефективнішими для приймаючої економіки є інвестиції в сферу виробництва та високих технологій, які на сьогодні мають невелику частку в структурі притоку ПІІ країн Латинської Америки. В той час, як інвестиції в сировинні сектори, що домінують в структурі імпортованого капіталу зазначених країн, і не залежать в значній мірі від факторів другої групи, можливо, що саме для найбільш вигідних для країни-імпортера інвестицій дана група є основним детермінантом. Дослідження Монтеро і Тумена, безсумнівно, мають велике значення для формування наукових поглядів на питання залучення та розміщення ПІІ; подальші вдосконалення методологічної бази дослідження методом диференціації потоків ПІІ за країнами походження та галузевою структурою можуть допомогти знайти консенсус у виявленні детермінантів притоку ПІІ в країні Латинської Америки.

Ще одна складність, з якою зустрічаються вчені в спробах виявити детермінанти притоку іноземного капіталу у країні Латинської Америки, є складність формування вибірки для дослідження. У спробах дослідити якомога більше країн для формування найбільш обгрунтованих висновків, вчені нерідко не беруть до уваги неоднорідність економік країн світу. Як вказує у своєму дослідженні Бекк, «сам принцип перехресного аналізу часових рядів передбачає, що всі об'єкти дослідження гомогенні, тобто однаково реагують на зміну показників, від яких залежать». Звичайно, вчені повинні передбачати певну гомогенність, адже якщо припустити, що економіки країн повністю унікальні, наукові дослідження в цій області втрачають сенс [7, с. 643]. Проте, надто широкі узагальнення можуть негативно вплинути на результати дослідження. Яскравим прикладом можуть стати дослідження Бусе, що мало великий внесок у вивченні участі країни у міжнародних торгових організаціях як детермінанту притоку ПІІ в країні, о розвиваються [8, с. 744]. Бусе у своєму дослідженні доводить, що вступ країн у ВТО та ГАТТ має значний позитивний вплив на зростання притоку іноземного капіталу у країну, чим підкреслює важливість факторів другої групи для стимулювання зростання закордонних інвестицій в країну. Бусе дослідив 122 країни на часовому інтервалі з 1970 р. по 2000 р.. Звичайно, статистична база для такого дослідження в повному обсязі є недоступною. Бусе зустрічається з такими проблемами, як несистематичні статистичні провали, неправдива інформація, подана статистичними бюро деяких країн, значні коливання валютних курсів, що ускладнювало збір об'єктивної інформації. Автор дослідження визнає, що недостатність інформації та висока чисельність вибірки, без сумніву, мали негативний вплив на якість отриманої моделі ($R^2=0,42$, $DW=0,64$). У висновку статті автор робить рекомендації щодо подальших досліджень, в яких пропонує поділити країни на групи, беручи за критерій порівняння різноманітні політичні та економічні показники. Дослідження Бусе стало основою для численних наукових робіт та платформою для подальших дебатів щодо доцільності участі країн що розвиваються у ВТО та ГАТТ. Автор використовує деякі новаторські методичні підходи, що стали активно включатись у подальші дослідження даної тематики. Так, використавши за незалежну змінну долю ПІІ у ВВП, автор вирішив проблему стандартизації показника обсягу ПІІ у різних країнах. Іншим нестандартним методологічним підходом стало використання автором методу МНК з кластерними стандартними помилками, запропонованим Ареллано в 1970, що є стійким як до автокореляції, так і до гетероскедастичності. Метод не використовувався до цього широко у економічній науці, адже він несе значний ризик відхилення правдивих гіпотез [8, с. 748]. Для перевірки об'єктивності отриманої моделі автор використовує чотири альтернативні техніки: модель МНК з фіксованими ефектами, модель допустимого узагальненого методу найменших квадратів та модель МНК «виправлених стандартних помилок», запропонованих Бекком і Катсом [7, с. 637]. Такий підхід дав змогу вченому підтвердити доцільність використання обраного методу та виявити спільні результати, врахувавши сильні і слабкі сторони всіх використаних підходів. Таким чином, дослідження Бусе стало платформою для численних подальших досліджень, а його новаторське використання методу Ареллано зробило дослідження цікавим для науковців з точки зору методології.

Ще одна визначна частина факторів другої групи, що активно вивчається дослідниками, є фактори політичної стабільності. Так, у даній підгрупі виділяють такі групи факторів: свобода слова, політична стабільність та відсутність насильства, закон і порядок, ефективність роботи влади, рівень демократизації суспільства, якість регуляторів, влада закону та контроль за корупцією. Цікавими дослідженнями впливу політичних факторів на приток іноземного капіталу є роботи Дауде і Стейна та Буссе і Хефекера. Обидва дослідження ставлять метою виявлення найбільш впливових факторів вищезазначеної підгрупи на приток іноземного капіталу в країні, що розвиваються. Дауде і Стейн у своєму дослідженні виділяють такі індикатори, як ризик експропріації, стабільність влади, рівень демократизації суспільства, закон і порядок та рівень корупції [9, с. 342]. В цей час, Буссе і Хефекер виділяють 12 індикаторів, серед яких: стабільність влади, соціально-економічний тиск, інвестиційний ризик, внутрішні конфлікти, зовнішні конфлікти, рівень корупції, участь воєнних у політиці, релігійні протистояння, закон і порядок, протистояння етнічних груп, рівень демократизації суспільства та рівень бюрократії. Всі індикатори варують по шкалі від 1 до 12, де вищий показник характеризує краший рівень політичних інститутів та менший політичний ризик [10, с. 403]. Дауде і Стейн за статистичну базу беруть інтервал часу з 1982 по 2001 рр. і вивчають 118 країн-реципієнтів ПІІ, Буссе та Хефекер вивчають період з 1984 по 2003 рр. і розглядають 83 країни, що розвиваються. Економетрична модель будується авторами на основі різних методологічних підходів. Так, при використанні базової моделі, запропонованої Карром та ін., Дауде і Стейн оцінили релевантність декількох моделей, таких як модель перехресних часових рядів МНК, перевірка стійкості різноманітність оцінок на основі панельних даних, модель з випадковими ефектами та фіксованими ефектами, використали узагальнений метод моментів. Буссе і Хефекер використовують три підходи: перехресний аналіз часових рядів, модель з фіксованими ефектами та модель за методів Ареллано-Бонда, що вже згадувався вище. Результатом дослідження Дауде і Стейна стало підтвердження значущості інституціональних факторів на динаміку притоку іноземного капіталу у країні, що розвиваються. Так, включення у модель таких факторів пояснює до 75% варіації притоку іноземного капіталу у вигляді ПІІ. В той час, як свобода слова, політична стабільність, влада закону та контроль над корупцією не мали значного впливу на обсяг ПІІ, якість регуляторів та ефективність роботи влади мало значний позитивний ефект на обсяг ПІІ. Бусе і Хефекер у своїй роботі відмітили значний позитивний вплив таких індикаторів, як стабільність влади, релігійні протистояння та рівень демократизації суспільства.

Висновки та пропозиції. Вивчення інституційних факторів як детермінантів інвестиційної привабливості країни для іноземних інвесторів широко вивчається вітчизняними та іноземними дослідниками. Проте, деякі вдосконалення методологічної бази подальших досліджень може стати вагомим внеском у науковий діалог заданої тематики. Так, такі широковідомі фактори, як стабільність влади, соціально-економічний тиск, інвестиційний ризик, внутрішні конфлікти та зовнішні конфлікти, рівень корупції, участь воєнних у політиці, релігійні протистояння, закон і порядок, протистояння етнічних груп, рівень демократизації суспільства та рівень бюрократії широко використовуються як незалежні змінні у дослідженнях. Проте, вплив інших, на нашу думку, важливих соціальних факторів не отримав достатнього освітлення у науковій літературі. Так, рівень захисту інтелектуальної власності, якість системи освіти, ризик експропріації

власності, ефективність функціонування ринків також мають потенційно високий вплив на приток іноземного капіталу в країни Латинської Америки. Також цінним було б включення у дослідження таких факторів, як кількість соціальних бунтів та протистоянь, стабільність економічного курсу влади. Включення таких факторів у подальші дослідження дозволить більш детально вивчити значимість інституціональних факторів для ефективного залучення іноземного капіталу у країни регіону.

Важливо при вивченні інституціональних детермінант враховувати, що кожен із таких показників неодмінно взаємодіє з макроекономічними індикаторами, такими як ступінь розвитку фінансової системи, показники сталого економічного розвитку, розвиток фінансової інфраструктури. Небагато досліджень концентрується саме на взаємодії інституціональних індикаторів із макроекономічними показниками, що може мати окремий вплив на приток ІІІ у країни Латинської Америки. Урахування такої взаємодії може стати цінним внеском у наукові дебати зазначеної тематики.

Також важливим є урахування розбіжностей вимірювання індикаторів приймаючими країнами. Використовуючи різну методологію, або у навмисних спробах приховати реальні дані, статистичні бюро країн можуть надавати дані, які важко, чи взагалі неможливо порівнювати. Для подальших досліджень доцільно, за можливості, використовувати дані статистичних бюро міжнародних інститутів, таких як Міжнародний Банк Реконструкції і Розвитку, МВФ, CEPAL.

Нарешті, при побудові економічних моделей доцільно використовувати традиційні методи у поєднанні з новими підходами, такими як метод Ареллано, метод Пірсона та Сміта, метод Песарана та ін. Поєднання різних методологічних підходів в одному дослідженні дозволить виявити найбільш об'єктивні взаємозалежності та уникнути недоліків, характерних кожному конкретному методу.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Bengoa M. Foreign Direct Investment, Economic Freedom and Growth: new Evidence from Latin America/ M. Bengoa, B. Sanchez-Robles // *European Journal of Political Economy* – 2008 – №19 – pp. 529-545
2. Love J. Analyzing the determinants of U.S. direct investment in Mexico / J. Love, F. Lage-Hidalgo // *Applied Economics* – 2000 – №32, – pp.1259-1267.
3. Hansen H. Henrik, and John Rand. 2006. On the causal link between FDI and growth in developing countries / H. Hansen, R. Lohn // *World Economy* – 2006 – № 1 – pp. 21-41.
4. Montero A. Macroeconomic Deeds, Not Words: The Determinants of Foreign Direct Investment in Latin America / A. Montero // *Latin American Research Review* – 2008 – №43 – pp. 55-83
5. Garcia-Fuentes P. Foreign direct investment inflows to Latin America and the Caribbean: Remittances and market size / P. Garcia-Fuentes, L. Kennedy // *Journal of International Agricultural Trade and Development* – 2011 – №1 – pp. 1-21.
6. Lall P., Pooran, David W. Norman, and Allen M. Featherstone. 2003. Determinants of U.S. direct investment in the Caribbean / P. Lall, D. Nowman, A.M. Featherstone // *Applied Economics* – 2003 – №35 – pp. 1485-1496
7. Beck N., Nathaniel, and Jonathan N. Katz. What To Do (and Not To Do) with Time-Series-Cross-Section Data / N. Beck, J.N. Katz // *American Political Science Review* – 1995 – №89 (3) – pp. 634-647.
8. Buthe T. The Politics of Foreign Direct Investment into Developing Countries: Increasing FDI through International Trade Agreements? / T. Buthe, H. Milner // *American Journal of Political Science* – 2008 – №52 (4) – pp. 741-762
9. Daude, C. and Stein, E. 2007. The quality of institutions and foreign direct investment / C. Daude, E. Stein // *Economics & Politics* – 2007 – № 19 – pp. 317-344
10. Busse, M. and Hefeker, C. 2007. Political risk, institution and foreign direct investment / *European Journal of Political Economy*, //– №23 – pp.-397-415.

УДК 338.4:330.3:658

ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ ТРАНСПОРТНОГО МАШИНОБУДУВАННЯ У СТРУКТУРІ ПРОЦЕСУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Копитко М.І., к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту Львівського державного університету внутрішніх справ (Україна)

Копитко М.І. Інформаційна діяльність підприємств транспортного машинобудування у структурі процесу забезпечення економічної безпеки

У статті досліджено сферу управління підприємствами транспортного машинобудування з метою забезпечення високого рівня їхньої економічної безпеки. Увага акцентована на важливості інформаційного наповнення даного процесу. Інформаційне забезпечення управлінської діяльності повинне передбачати комплекс дій з метою отримання, оброблення, аналізу, зберігання та накопичення даних, з метою подальшого їх надання для прийняття управлінських рішень. На основі досліджень введено поняття «інформаційна база процесу забезпечення економічної безпеки підприємств транспортного машинобудування» під яким доцільно розуміти цілісний обсяг інформації, що відноситься до сфери забезпечення економічної безпеки, який отримується у процесі інформаційної діяльності та обробляється протягом визначеного періоду часу, а також розроблено структуру процесу інформаційної діяльності підприємств транспортного машинобудування для досягнення необхідного рівня економічної безпеки.

Ключові слова: економічна безпека, підприємства транспортного машинобудування, інформаційна діяльність, економічна розвідка, інформаційна база процесу забезпечення економічної безпеки підприємств.

Копытко М.И. Информационная деятельность предприятий транспортного машиностроения в структуре процесса обеспечения экономической безопасности

В статье исследовано сферу управления предприятиями транспортного машиностроения с целью обеспечения высокого уровня их экономической безопасности. Внимание акцентировано на важности информационного наполнения данного процесса. Информационное обеспечение управленческой деятельности должно предусматривать комплекс действий по получению, обработке, анализу, хранению и накоплению данных, с целью последующего их предоставления для принятия управленческих решений. На основе исследований введено понятие «информационная база процесса обеспечения экономической безопасности предприятий транспортного машиностроения» под которым целесообразно понимать целостный объем информации, относящейся к сфере обеспечения экономической безопасности, который получается в процессе информационной деятельности и обрабатывается в течение определенного периода времени, а также разработана структура процесса информационной деятельности предприятий транспортного машиностроения для достижения необходимого уровня экономической безопасности.

Ключевые слова: экономическая безопасность, предприятия транспортного машиностроения, информационная деятельность, экономическая разведка, информационная база процесса обеспечения экономической безопасности предприятий.

Kopytko M. Information activities of transport engineering enterprises in the structure of the process of economic security ensuring

This article explores the field of management of transport engineering enterprises to ensure a high level of their economic security. Attention